

Lausunto

11.06.2025

Asia: VN/36104/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi de minimis-asetusten ((EU) 2023/2831 ja 2023/2832) kansallisesta täytäntöönpanosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleiset huomiot

De minimis -tuet ovat yrityksille myönnettäviä tukia, joita voidaan antaa ilman EU:n ennakkohyväksyntää, koska niiden katsotaan olevan niin vähäisiä, etteivät ne vääristä kilpailua sisämarkkinoilla. Vähämerkityksistä tukea koskevat tiedot tulee merkitä kansalliseen tai unionin tason keskusrekisteriin tammikuusta 2026 alkaen. Työ- ja elinkeinoministeriö on linjannut, että Suomi ottaa resurssisyistä käyttöön unionin tason keskitetyn rekisterin. Ministeriön mukaan kansallinen vähämerkityksisten tukien rekisteri ei tuottaisi huomattavaa lisäarvoa verrattuna unionin tason keskusrekisteriin ja resursointitarve olisi suurempi kuin tukeuduttaessa unionin tason keskusrekisteriin. Kansallista rekisteriä koskeva hanke olisi ministeriön arvion mukaan laajuudeltaan suurempi kuin nykyinen yritystukirekisteri, sillä sen tulisi kattaa valtion tukiviranomaisten lisäksi kaikki muut vähämerkityksisiä tukia myöntävät tahot.

Helsingin kaupungin kanta on, että rekisterin tulee olla kansallinen. Käytäntö on osoittanut, että komission ylläpitämät ja tarjoamat järjestelmät, sähköiset lomakkeet ja muut sähköiset ratkaisut käyttöliittymineen ovat usein vanhanaikaisia, monimutkaisia ja vaikeaselkoisia. Tämä aiheuttaa turhaa työtä ja ajan- ja resurssien hukkaa. Lisäksi neuvontapyyntöihin ei aina saada vastausta ja käyttöohjeet eivät ole helposti ymmärrettäviä.

De minimis -tukia myöntävän organisaation näkökulmasta on tärkeää tarjota sellaiset raportointikanavat, jotka eivät aiheuta nykyistä merkittävästi suurempaa työmäärää tuen myöntäjille. Raskaat ja monimutkaiset raportointivelvoitteet saattavat heikentää de minimis-tukien hyödyntämistä ja tarjontaa hankkeissa.

Helsingin kaupunki korostaa, että selvitystyö kansallisen rekisterin käyttöönotosta tulee aloittaa pikimmiten. Erityisesti tulee selvittää, voisiko yritystukirekisteriä laajentaa de minimis -tukien ilmoittamisen osalta kuntatoimijoiden ja muiden tuenmyöntäjien käyttöön. Tämä on tärkeää, koska kunnat ovat merkittäviä de minimis-tuen myöntäjiä. Mikäli Suomi kuitenkin ottaisi käyttöön komission rekisterin, työ- ja elinkeinoministeriön on pyrittävä vaikuttamaan siihen, että komission keskusrekisteristä tulee mahdollisimman selkeä, helppokäyttöinen ja käyttäjäystävällinen. Esimerkiksi NACE-toimialaluokitus voi olla tuen myöntäjille vieras ja ellei NACE-toimialaluokitusta ole ohjeistettu portaalissa, voi tämä aiheuttaa lisätyötä.

Rekisterin luotettavuus

Komissio on todennut, että unionin tason keskusrekisteri ei tule olemaan ajan tasalla, koska tukitietojen rekisteröinnin 20 työpäivän viiveen vuoksi yritys on voinut saada tukia, jotka eivät näy rekisteristä reaaliaikaisesti. Komission mukaan rekisterivelvoitteen piiriin kuuluvien de minimis -tukien myöntämistä edellyttäviä tukimäärätietoja ei pystyisi tarkistamaan edes jälkikäteen pelkästään rekisteritietojen perusteella ainakaan ennen 1.2.2029. Koska rekisteri ei tulisi olemaan ajan tasalla, tuen myöntäjien työ ainoastaan lisääntyisi ilman tarvittavia hyötyjä tuen myöntäjille. Helsingin kaupunki pitää varsin ongelmallisena tilannetta, jossa rekisterin käyttöönotto kestää useita vuosia ja rekisterin luotettavuuteen ei voi luottaa heti alkuvaiheesta alkaen. Digitaalisia ratkaisuja tuleekin kehittää niin, että niiden hyötyjä voidaan käyttää täysimääräisesti. On erittäin tärkeää, että sääntelyä ja rekisteriä kehitetään niin, että aiemmin myönnettyjen de minimis -tukien tarkistaminen tulee mahdolliseksi.

Riittävä käyttäjätuki

Työ- ja elinkeinoministeriö on linjannut, että ministeriö ei tule tarjoamaan unionin tason keskusrekisterin käyttäjähallinta- ja tukipalveluja Suomessa. Helsingin kaupunki korostaa, että riittävä ja oikea-aikainen käyttäjätuki suomen ja ruotsin kielellä on varmistettava. Käyttäjähallinta- ja tukipalveluja tulee olla saatavilla hyvissä ajoin ennen 1.1.2026 muun muassa tunnusten hankkimista ja tuen myöntäjien sisäisten ohjeistusten kehittämistä varten.

Lakitekniset asiat

Hallituksen esitysluonnoksen mukaan tuen myöntäjän on merkittävä keskusrekisteriin tiedot vähämerkityksisestä tuesta 20 työpäivän kuluessa tuen myöntämisestä. Esityksessä olisi hyvä mainita, miten päivät lasketaan, jos ajanjaksolle ajoittuu esimerkiksi kansallinen vapaapäivä (esim. itsenäisyyspäivä).

Eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättävän uusi pykälä 2 b. Pykälän otsikko vastaisi vähämerkityksen tuen asetusten 6 artiklojen otsikointia ja olisi näin ”Vähämerkityksisen tuen seuranta- ja raportointivelvoite”, kun taas ryhmäpoikkeusasetuksen 9 artiklaan viittaava pykälä 2 a on otsikoitu ryhmäpoikkeusasetusta vastaavasti ”Tukitietojen julkaisu- ja avoimuusvelvoite”.

Ehdotettu uusi pykälä 2 b on hankalasti ymmärrettävä. Pykälä itsessään ei kerro lukijalle kovinkaan paljon siitä, mitä ja miten ilmoitus tulee tehdä. Tämän vuoksi ministeriön pitää kohdistaa riittävästi resursseja uuden sääntelyn jalkauttamiseen viranomaiskentällä. Myös pykälän 2 a otsikkoa voisi selventää lisäämällä maininta, että pykälä koskee ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisia tukia.

Saario Kaisa
Helsingin kaupunki, Kaupunginkanslia